C/2025/4990

12.9.2025.

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice Komisije i predložak za izvješćivanje izrađeni u skladu s člankom 5. stavkom 5., člankom 6. stavkom 6. i člankom 7. stavkom 3. Direktive (EU) 2022/2557 o otpornosti kritičnih subjekata

(C/2025/4990)

I. UVOD

1. U Direktivi (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća ([1]) o otpornosti kritičnih subjekata („Direktiva”) nastoji se osigurati da se usluge koje su ključne za održavanje vitalnih društvenih funkcija ili gospodarskih djelatnosti pružaju neometano na unutarnjem tržištu. Cilj je Direktive ojačati otpornost kritičnih subjekata koji pružaju takve usluge i uspostaviti sveobuhvatan okvir za otpornost kritičnih subjekata u pogledu svih opasnosti (prirodnih opasnosti i opasnosti uzrokovanih ljudskim djelovanjem, slučajnih ili namjernih).

2. Kako bi se postigla visoka otpornost, države članice imaju obveze na temelju Direktive. Komisija je zadužena za izradu preporuka, neobvezujućih smjernica i dobrovoljnog zajedničkog predloška za izvješćivanje kako bi im pomogla u ispunjavanju nekih od tih obveza. Konkretno, ovom se Komunikacijom provodi članak 5. stavak 5. Direktive u pogledu izrade predloška za pružanje određenih informacija Komisiji, članak 6. stavak 6. Direktive o izradi preporuka i smjernica za potporu državama članicama u utvrđivanju kritičnih subjekata i članak 7. stavak 3. Direktive u pogledu donošenja smjernica radi olakšavanja primjene kriterija za utvrđivanje značaja negativnog učinka, uzimajući u obzir informacije koje države članice moraju dostaviti u skladu s člankom 7. stavkom 2. Direktive.

3. Prije donošenja ove Komunikacije, u skladu s prethodno navedenim odredbama, provedeno je savjetovanje s državama članicama na radionici održanoj 3. i 4. listopada 2024., a 12. veljače 2025. provedeno je savjetovanje sa Skupinom za otpornost kritičnih subjekata (CERG). Daljnja bilateralna savjetovanja s delegatima CERG-a održana su u pisanom obliku u ožujku 2025., a ažurirana verzija dostavljena je CERG-u 7. travnja 2025.

4. Ova Komunikacija nije pravno obvezujuća i ne utječe na to kako će Sud Europske unije tumačiti pravo EU-a.

II. DOBROVOLJNI ZAJEDNIČKI PREDLOŽAK ZA IZVJEŠĆIVANJE

5. Dobrovoljni zajednički predložak za izvješćivanje kako bi države članice Komisiji dostavile određene informacije povezane s procjenom rizika, kako je predviđeno člankom 5. stavkom 5. Direktive, utvrđen je u Prilogu.

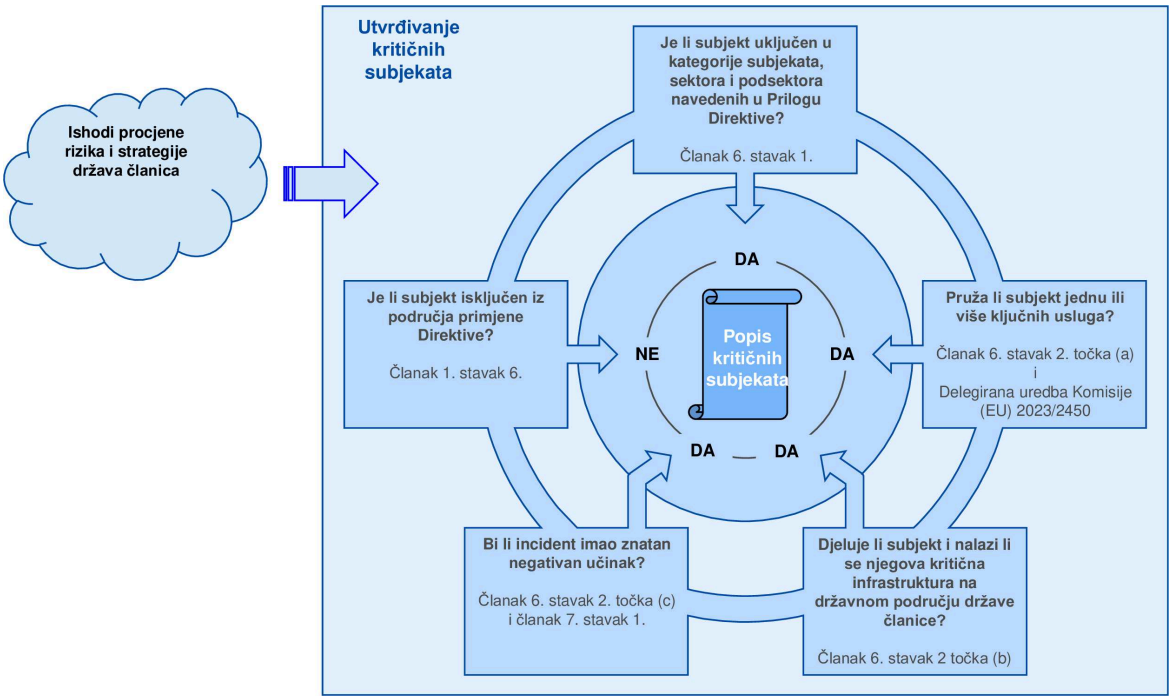
6. Iako je ovaj predložak za izvješćivanje dobrovoljan, države članice potiču se da ga koriste pri dostavljanju informacija u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive.

([1]) Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ (SL L 333, 27.12.2022., str. 164., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

III. NEOBVEZUJUĆE SMJERNICE ZA POMOĆ PRI UTVRĐIVANJU KRITIČNIH SUBJEKATA

Slika 1.

Postupak utvrđivanja kritičnih subjekata ([2])

7. Kad je riječ o potpori utvrđivanju kritičnih subjekata, s obzirom na uvodne izjave 3. ([3]) i 16. ([4]) Direktive, cilj je tih neobvezujućih smjernica posebno poduprijeti dosljednu primjenu kriterija za utvrđivanje kritičnih subjekata na razini EU-a.

8. U skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive *kada država članica utvrđuje kritične subjekte, u skladu s Direktivom, uzima u obzir ishode svoje procjene rizika države članice i svoju strategiju te primjenjuje sve sljedeće kriterije:*

(a) subjekt pruža jednu ili više ključnih usluga;

(b) subjekt djeluje te se njegova kritična infrastruktura nalazi na državnom području te države članice; i

(c) incident bi, kako je utvrđeno u skladu s člankom 7. stavkom 1., imao znatne negativne učinke na pružanje jedne ili više ključnih usluga subjekta ili na pružanje drugih ključnih usluga u sektorima navedenima u Prilogu koji ovise o takvoj ili takvim ključnim uslugama.

9. Iz prethodno navedenog proizlazi da bi države članice u postupku utvrđivanja kritičnih subjekata trebale razmotriti tri glavna elementa: rezultate procjene rizika, ishod nacionalne strategije i kumulativnu primjenu kriterija navedenih u točki 8.

([2]) Ne postoji obvezni redoslijed koraka utvrđivanja.

([3]) „Unutarnje tržište obilježeno je fragmentacijom u pogledu utvrđivanja kritičnih subjekata jer relevantni sektori i kategorije subjekata nisu u svim državama članicama dosljedno prepoznati kao kritični. Stoga bi se ovom Direktivom trebala postići dobra razina usklađenosti u pogledu sektora i kategorija subjekata obuhvaćenih njezinim područjem primjene.”

([4]) „Kako bi se osiguralo da svi relevantni subjekti podliježu zahtjevima za otpornost iz ove Direktive i kako bi se smanjile razlike u tom pogledu, važno je odrediti usklađena pravila kojima se jamči dosljedno utvrđivanje kritičnih subjekata širom Unije te istodobno omogućiti državama članicama da na odgovarajući način uvaže ulogu i važnost tih subjekata na nacionalnoj razini.”

III.1. **Ishod procjene rizika**

10. U uvodnoj izjavi 15. Direktive navodi se da *mjere država članica za utvrđivanje i pomoć u osiguravanju otpornosti kritičnih subjekata trebale bi slijediti pristup utemeljen na riziku koji je usmjeren na subjekte koji su najvažniji za obavljanje vitalnih društvenih funkcija ili gospodarskih djelatnosti.*

11. Države članice potiču se da operacionaliziraju ishod procjene rizika provedene u skladu s člankom 5. Direktive za utvrđivanje kritičnih subjekata u smislu:

a) opsega gubitka ili poremećaja (veliki učinak u odnosu na mali) u pružanju ključne usluge određenog subjekta; i

b) vjerojatnosti gubitka ili poremećaja (velika vjerojatnost u odnosu na malu) u pružanju ključne usluge određenog subjekta;

12. Međusektorskim ili prekograničnim rizicima trebalo bi pridati posebnu važnost u postupku utvrđivanja kritičnih subjekata s obzirom na njihov potencijal za šire kaskadne učinke kad drugi subjekti pružaju ključne usluge u sektorima utvrđenima u Prilogu Direktivi.

III.2. **Strategija za jačanje otpornosti kritičnih subjekata**

13. U uvodnoj izjavi 13. Direktive navodi se da *kako bi se osigurao sveobuhvatan pristup otpornosti kritičnih subjekata, svaka država članica trebala bi uspostaviti strategiju jačanja otpornosti kritičnih subjekata*. U istoj se uvodnoj izjavi pojašnjava što bi strategija trebala obuhvaćati, konkretnije *strateške ciljeve i mjere politike koje treba provesti. Strategija bi, u interesu koherentnosti i učinkovitosti, trebala biti osmišljena za neometano integriranje postojećih politika te se temeljiti, kad god je to moguće, na relevantnim postojećim nacionalnim i sektorskim strategijama, na planovima ili na sličnim dokumentima*. Strategija se donosi u skladu s člankom 4. Direktive.

14. Radi postizanja sveobuhvatnog pristupa u pogledu utvrđivanja kritičnih subjekata države članice trebale bi osigurati da se njihovim strategijama osigurava okvir politika za pojačanu koordinaciju između nadležnih tijela na temelju Direktive i nadležnih tijela na temelju Direktive (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) u kontekstu dijeljenja informacija o kibernetičkim sigurnosnim rizicima, kibernetičkim prijetnjama i kibernetičkim incidentima te rizicima, prijetnjama i incidentima izvan kibernetičkog prostora i u kontekstu izvršavanja nadzornih zadaća ([6]). Budući da to može utjecati na utvrđivanje kritičnih subjekata u sektorima koji su posebno izloženi hibridnim prijetnjama, države članice trebale bi uzeti u obzir hibridnu prirodu prijetnji kritičnim subjektima pri uspostavi svojih strategija i donošenju daljnjih mjera u svrhu utvrđivanja kritičnih subjekata. Države članice potiču se da razmotre europske i međunarodne norme relevantne za mjere sigurnosti i otpornosti primjenjive na kritične subjekte koji mogu poslužiti kao temelj za strategije država članica, a zatim i za njihove postupke i odluke o utvrđivanju.

15. U skladu s člankom 4. stavkom 2. Direktive strategija mora sadržavati određene elemente, kao što su strateški ciljevi i prioriteti u svrhu jačanja opće otpornosti kritičnih subjekata i opis postupka kojim se utvrđuju kritični subjekti. Strateški ciljevi i prioriteti mogli bi biti korisni za postupak utvrđivanja kritičnih subjekata. Primjerice, u okviru određivanja prioriteta u strategiji mogli bi se utvrditi pragovi za prihvatljive, podnošljive i neprihvatljive rizike. Time bi se mogao poduprijeti postupak utvrđivanja kritičnih subjekata koji provode nadležna tijela i utvrditi značaj negativnih učinaka.

([5]) Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2) (SL L 333, 27.12.2022., str. 80., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([6]) Strategije bi trebale biti koordinirane i usklađene s nacionalnim strategijama i planovima za prilagodbu klimatskim promjenama na temelju članka 5. stavka 4. Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi") (SL L 243, 9.7.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

III.3. **Postupak utvrđivanja kritičnih subjekata**

16. Iz članka 6. stavka 2. Direktive proizlazi da se tri kriterija utvrđena u toj odredbi moraju primjenjivati kumulativno, tj. samo se subjekt koji ispunjava sva tri kriterija može utvrditi kao kritični subjekt na temelju Direktive.

17. Stoga, uzimajući u obzir neprimjenjivanje Direktive iz članka 1. stavka 6., članka 5. stavka 1. i članka 7. stavka 1. te direktive, pri utvrđivanju kritičnih subjekata trebalo bi razmotriti sljedećih pet koraka (vidjeti sliku 1.):

(a) Odnosi li se subjekt na jedan od sektora ili podsektora i kategorija subjekata navedenih u Prilogu Direktivi?

(b) Pruža li subjekt jednu ili više ključnih usluga?

(c) Djeluje li subjekt te nalazi li se njegova kritična infrastruktura na državnom području te države članice?

(d) Bi li incident imao znatne negativne učinke ([7]) na pružanje jedne ili više ključnih usluga subjekta ili na pružanje drugih ključnih usluga u sektorima navedenima u Prilogu koji ovise o takvoj ili takvim ključnim uslugama?

(e) Je li subjekt isključen iz područja primjene Direktive ([8])?

18. Države članice mogu odabrati redoslijed kojim će se baviti tim koracima. U Direktivi se ne zahtijeva poštovanje određenog redoslijeda.

19. Ako se nakon provedbe tih koraka pokaže da subjekt kumulativno ispunjava tri kriterija, u skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive država članica mora ga utvrditi kao kritični subjekt. U uvodnoj izjavi 16. Direktive pojašnjava se da *ako u državi članici ne postoji subjekt koji ispunjava te kriterije, ta država članica ne bi trebala biti obvezna utvrditi kritični subjekt u povezanom sektoru ili podsektoru*.

(a) *Odnosi li se subjekt na jedan od sektora ili podsektora i kategorija subjekata navedenih u Prilogu Direktivi?*

20. U trećem stupcu Priloga Direktivi navedene su kategorije subjekata koje odgovaraju popisu sektora i podsektora obuhvaćenih u Direktivi. Gotovo sve kategorije odnose se na relevantno sektorsko zakonodavstvo EU-a kojim se definira ta kategorija subjekta. Takvo zakonodavstvo trebalo bi pažljivo razmotriti u postupku utvrđivanja kako bi se razumjela kategorija subjekta koja je obuhvaćena u tom sektoru ili podsektoru.

21. U postupku utvrđivanja trebalo bi uzeti u obzir posebnosti u određenim sektorima. U uvodnoj izjavi 5. Direktive pojašnjava se da *kad je riječ o energetskom sektoru, a posebno o metodama za proizvodnju i prijenos električne energije (s obzirom na opskrbu električnom energijom), podrazumijeva se da, kada je to potrebno, proizvodnja električne energije može uključivati dijelove nuklearnih elektrana koji služe za prijenos električne energije, ali isključivati specifično nuklearne elemente obuhvaćene međunarodnim ugovorima i pravom Unije, uključujući relevantne pravne akte Unije koji se odnose na nuklearnu energiju*.

22. Kad je riječ o prehrambenom sektoru u toj istoj uvodnoj izjavi 5 Direktive pojašnjava se da *kako bi se osiguralo postojanje proporcionalnog pristupa i na odgovarajući način odrazila uloga i važnost tih subjekata na nacionalnoj razini, među poduzećima u prehrambenom sektoru, neovisno o tome jesu li osnovani radi ostvarivanja dobiti ili ne i bez obzira na to jesu li javna ili privatna, trebalo bi kao kritične subjekte utvrditi samo ona poduzeća koja se bave isključivo logistikom i veleprodajnom distribucijom i masovnom industrijskom proizvodnjom i preradom i koja imaju znatan tržišni udio kako je primijećeno na nacionalnoj razini*.

23. Pri utvrđivanju kritičnih subjekata države članice trebale bi uzeti u obzir posebnu važnost određenih sektora kao što su promet, u pogledu važne uloge morskih luka ili luka unutarnjih plovnih putova, cesta, zračnih luka i željeznica, posebno ako služe dvojnoj namjeni za vojnu mobilnost i civilne svrhe, te vodnu, energetsku i digitalnu infrastrukturu za pružanje ključnih usluga u drugim sektorima, zbog njihove strateške uloge u osiguravanju otpornosti lanca opskrbe i u borbi protiv nezakonite trgovine i organiziranog kriminala.

([7]) Kako je utvrđeno u skladu s člankom 7. stavkom 1. Direktive.

([8]) U članku 1. stavku 6. Direktive navodi se da se Direktiva ne primjenjuje na subjekte javne uprave koji obavljaju svoje aktivnosti u području nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, obrane ili izvršavanja zakonodavstva, uključujući istragu, otkrivanje i progon kaznenih djela.

24. Kad je riječ o subjektima u sektorima bankarstva, infrastrukture financijskog tržišta i digitalne infrastrukture, u skladu s člankom 8. i objašnjenjima u uvodnim izjavama 20. i 21. Direktive države članice moraju na temelju istih kriterija i primjenom istog postupka predviđenog Direktivom utvrditi kritične subjekte koji pripadaju tim sektorima. Relevantna nadležna tijela trebala bi, prema potrebi, razmjenjivati informacije i savjetovati se pri utvrđivanju subjekata u ta tri sektora, u skladu sa svojom općom obvezom učinkovite suradnje kako bi ispunili svoje zadaće na temelju Direktive, kako je utvrđeno u njezinu članku 9. stavku 1.

25. Pri utvrđivanju kritičnih subjekata u skladu s člankom 6. Direktive države članice trebale bi na odgovarajući način uzeti u obzir subjekte koji pružaju ključne usluge za podmorske elektroničke komunikacije i prijenos električne energije ([9]).

(b) *Pruža li subjekt jednu ili više ključnih usluga?*

26. Iako je primarna svrha Delegirane uredbe Komisije 2023/2450 ([10]) („Delegirana uredba Komisije") utvrditi popis ključnih usluga u sektorima i podsektorima utvrđenima u Prilogu Direktivi, koji nadležna tijela trebaju koristiti za potrebe provedbe procjena rizika, isti bi popis trebalo naknadno koristiti i u postupku utvrđivanja kako bi se utvrdilo ispunjava li subjekt prvi kriterij, odnosno pruža li subjekt jednu ili više ključnih usluga.

27. U uvodnoj izjavi 4. Delegirane uredbe Komisije navodi se da bi se *popis ključnih usluga trebao upotrebljavati s obzirom na sve relevantne odredbe Direktive*. To uključuje definiciju ključnih usluga kao usluga koje su nužne za održavanje vitalnih društvenih funkcija, gospodarskih djelatnosti, javnog zdravlja i sigurnosti ili okoliša, kao i definiciju tijela javne uprave ([11]) i odredbe o području primjene Direktive ([12]), koje su relevantne, među ostalim, pri primjeni prvog prethodno navedenog kriterija.

28. Međutim, u članku 5. stavku 1. Direktive jasno se navodi da popis iz Delegirane uredbe Komisije nije konačan. Stoga mogu postojati druge ključne usluge koje su obuhvaćene Direktivom, ali koje u njoj nisu navedene. Slijedom toga, iako predstavljaju važnu referentnu točku, navedene ključne usluge nisu nužno jedine koje treba uzeti u obzir kad države članice primjenjuju članak 6. stavak 2. točku (a) Direktive. Ta se odredba općenito odnosi na „ključne usluge", kako su definirane u članku 2. stavku 5. Direktive, a da pritom nije nužno ograničena samo na ključne usluge navedene u Delegiranoj uredbi Komisije.

(c) *Djeluje li subjekt te nalazi li se njegova kritična infrastruktura na državnom području te države članice?*

29. U ovom koraku države članice trebale bi provjeriti djeluju li subjekti stvarno, u smislu obavljanja svojih aktivnosti, na njihovom državnom području i imaju li tamo kritičnu infrastrukturu, u smislu da se ona fizički nalazi ondje. Ta dva elementa (djelovanje kritičnog subjekta i lokacija kritične infrastrukture) objašnjena su u uvodnoj izjavi 16. Direktive, u kojoj se navodi da bi trebalo smatrati da subjekt djeluje na državnom području države članice ako obavlja svoje aktivnosti potrebne za predmetnu ključnu uslugu ili usluge u toj državi članici i ako se kritična infrastruktura tog subjekta, koja se koristi za pružanje te usluge ili tih usluga, fizički nalazi u navedenoj državi članici.

([9]) Vidjeti i Zajedničku komunikaciju Europskom parlamentu i Vijeću, Akcijski plan EU-a za sigurnost kabela (JOIN (2025) 9 final).

([10]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2450 od 25. srpnja 2023. o dopuni Direktive (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem popisa ključnih usluga (SL L, 2023/2450, 30.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2450/oj). Taj delegirani akt donesen je u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive.

([11]) Članak 2. stavak 10. Direktive.

([12]) Članak 1. stavci 6. i 7. Direktive.

30. Za potrebe primjene članka 6. stavka 2. točke (b) Direktive trebalo bi smatrati da državno područje države članice obuhvaća, uz ograničenja koja proizlaze iz članka 355. UFEU-a, kopneno područje i unutarnje plovne putove te države članice kao i teritorijalno more (i njegovo dno i podzemlje) koje je ta država članica utvrdila u skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora (UNCLOS). Osim toga, obuhvaća isključivi gospodarski pojas (IGP) koji je uspostavila ta država članica i epikontinentalni pojas, ali samo ako postoji veza između kritične infrastrukture koja se nalazi u njihovu IGP-u ili epikontinentalnom pojasu i suverenih prava ili nadležnosti koje obalna država ostvaruje u skladu s UNCLOS-om u tim dijelovima mora, a da se pritom ne zadire u prava i slobode drugih država zajamčene UNCLOS-om. Stoga bi pri primjeni članka 6. stavka 2. točke (b) Direktive države članice trebale, prema potrebi, provoditi procjenu od slučaja do slučaja kako bi utvrdile u kojoj je mjeri obuhvaćena kritična infrastruktura koja se nalazi u njihovu IGP-u i epikontinentalnom pojasu.

31. Na primjer, u slučaju podmorskih kabela ili cjevovoda koje postavljaju druge države, ostvarujući svoja prava na temelju članka 58. stavka 1. i članka 79. stavka 1. UNCLOS-a, a koji prolaze kroz IGP ili epikontinentalni pojas obalne države članice, ta država članica nije obvezna izvršavati svoje obveze iz Direktive u pogledu te kritične infrastrukture ako ona ne potpada pod njezin funkcionalni suverenitet i nadležnosti u IGP-u i epikontinentalnom pojasu u okviru UNCLOS-a. S druge strane, podmorski kabeli ili cjevovodi koji se nalaze u IGP-u ili epikontinentalnom pojasu obalne države članice trebali bi u toj državi podlijegati obvezama utvrđenima Direktivom ako je ta kritična infrastruktura povezana s aktivnostima u okviru kojih ta država ostvaruje svoj suverenitet ili nadležnost u IGP-u ili epikontinentalnom pojasu u skladu s člancima 56. i 77. UNCLOS-a.

32. Budući da to nije navedeno u članku 6. stavku 2. točki (b) Direktive, mjesto poslovnog nastana subjekta ne bi se trebalo smatrati dijelom ovog kriterija. Stoga bi se taj element trebao smatrati nevažnim za postupak utvrđivanja kritičnih subjekata na temelju Direktive.

(d) *Bi li incident imao znatne negativne učinke na pružanje jedne ili više ključnih usluga subjekta ili na pružanje drugih ključnih usluga u sektorima navedenima u Prilogu koji ovise o takvoj ili takvim ključnim uslugama?*

33. Pitanje utvrđivanja znatnog negativnog učinka dodatno je razrađeno u članku 7. stavku 1. Direktive, u kojem se navode kriteriji koje u tu svrhu treba uzeti u obzir. Ti su kriteriji dodatno objašnjeni u odjeljku IV. ovih smjernica.

(e) *Je li subjekt isključen iz područja primjene Direktive?*

34. Ako subjekt pripada jednoj od kategorija subjekata na koje se Direktiva ne primjenjuje kako je utvrđeno u njezinom članku 1. stavku 6., ne postoji obveza da ga se utvrdi kao kritični subjekt na temelju Direktive.

35. Unatoč zakonskoj obvezi država članica da primjenjuju kriterije propisane Direktivom kako je objašnjeno u odjeljku III.3. (A-D) ovih Smjernica, one također mogu, u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije, primjenjivati obveze povezane s kritičnim subjektima na subjekte koji djeluju u drugim sektorima koji se smatraju kritičnima na temelju nacionalnog prava, a koji nisu navedeni u Prilogu Direktivi.

36. Kako je objašnjeno u točki 28. gore, iako je Delegirana uredba Komisije važna referentna točka, države članice možda će morati uzeti u obzir i druge ključne usluge osim onih navedenih u Delegiranoj uredbi Komisije. Osim toga, države članice mogu, u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije, odlučiti nametnuti obveze jačanja otpornosti subjektima koji pružaju druge usluge osim ključnih usluga obuhvaćenih Direktivom.

37. Države članice stoga mogu u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije utvrditi druge kritične subjekte osim onih utvrđenih na temelju Direktive ([13]). Stoga, budući da bi se takvi subjekti utvrdili na temelju nacionalnog prava, oni ne moraju ispunjavati kumulativne kriterije iz članka 6. stavka 2. Direktive koji su prethodno objašnjeni.

IV. NEOBVEZUJUĆE SMJERNICE ZA OLAKŠAVANJE PRIMJENE KRITERIJA ZA UTVRĐIVANJE ZNAČAJA NEGATIVNOG UČINKA

38. Iako iz članka 7. stavka 1. Direktive proizlazi da se svi kriteriji moraju uzeti u obzir pri utvrđivanju značaja negativnog učinka, države članice mogu dodatno procijeniti konkretnu relevantnost tih kriterija s obzirom na posebne okolnosti predmetnog slučaja.

IV.1. **Broj korisnika koji se oslanjaju na ključnu uslugu**

39. Države članice potiču se da pri primjeni ovog kriterija uzmu u obzir sljedeće:

a) i fizičke i pravne osobe kao korisnike;

b) druge kritične subjekte kao korisnike;

c) ukupan broj korisnika koji izravno ovise o ključnoj usluzi i/ili, u mjeri u kojoj je to moguće procijeniti, neizravnih korisnika ključnih usluga, tj. osoba koje izravno ne ovise o usluzi, ali bi bile pogođene poremećajem u pružanju te usluge.

40. Pri korištenju praga za procjenu broja korisnika, odabrani prag trebao bi uzeti u obzir sljedeće:

a) korisnici su koncentrirani na određenom području ili su rasprostranjeni po regiji;

b) korisnici su ranjive skupine, primjerice starije osobe, osobe s invaliditetom ili djeca;

c) postoji li ovisnost o dotičnoj ključnoj usluzi koja ima vremensko ograničenje, primjerice kod operatera zemaljske svemirske infrastrukture;

d) broj korisnika predmetne ključne usluge nije velik, ali korisnici uvelike ovise o njoj, primjerice pružatelji zdravstvene zaštite.

IV.2. **Opseg ovisnosti drugih sektora i podsektora navedenih u Prilogu Direktivi o dotičnim ključnim uslugama**

41. Kritični subjekti često su intenzivno povezani i međusobno ovisni na složene načine. Ovisnosti i međusobne ovisnosti su faktor koji može povećati značaj negativnog učinka.

42. Države članice potiču se da pri primjeni ovog kriterija uzmu u obzir sljedeće:

a) ovise li dva ili više sektora o dotičnoj ključnoj usluzi;

b) imaju li kritični subjekti koji osim u predmetnom djeluju i u drugim sektorima i podsektorima alternativu toj ključnoj usluzi;

c) bi li se negativni učinak incidenta povezanog s pružanjem ključne usluge brzo proširio i doveo do kaskadnih učinaka u drugim sektorima i podsektorima.

([13]) Usp. članak 3. Direktive koji navodi da se Direktivom ne sprečava države članice da donesu ili zadrže odredbe nacionalnog prava s ciljem postizanja više razine otpornosti kritičnih subjekata, pod uvjetom da su te odredbe u skladu s obvezama država članica utvrđenim u pravu Unije.

43. U uvodnoj izjavi 18. Direktive navodi se da *bi države članice, u mjeri u kojoj je to moguće, trebale uzeti u obzir i učinke na lanac opskrbe pri utvrđivanju mjere do koje drugi sektori i podsektori ovise o ključnoj usluzi koju pruža kritični subjekt*.

44. Kako bi se ublažili takvi učinci na lanac opskrbe, države članice potiču se da koriste postojeće ili identificiraju nove lance opskrbe za ključne usluge koje pružaju subjekti u sektorima koji su obuhvaćeni Direktivom, kao što su izravni dobavljači i kupci, neizravni dobavljači i kupci, međusektorske i prekogranične ovisnosti, uključujući one izvan EU-a.

IV.3. **Stupanj i trajanje učinka koje bi incidenti mogli imati na gospodarske i društvene aktivnosti, na okoliš, javnu zaštitu i sigurnost ili zdravlje stanovništva**

45. Za procjenu stupnja i trajanja incidenta trebalo bi zasebno razmotriti svaki od elemenata navedenih u članku 7. stavku 1. točki (c) Direktive. Što je incident dulji, a njegov intenzitet veći, to bi se njegov učinak na gospodarske i društvene aktivnosti, okoliš, javnu sigurnost i zaštitu ili zdravlje stanovništva trebao smatrati značajnijim.

46. Države članice potiču se da pri primjeni ovog kriterija uzmu u obzir elemente u nastavku.

47. Kad je riječ o učinku koji bi incidenti mogli imati na gospodarske aktivnosti, države članice potiču se da uzmu u obzir:

a) procijenjene izravne troškove povezane s fizičkom štetom uzrokovanom poremećajima, opseg i trajanje prekida poslovanja nakon zaustavljanja djelovanja, gubitak prihoda, moguće obustave poslovanja i troškove osiguranja, ako su njihovi učinci dovoljno znatni da bi mogli utjecati na makroekonomiju;

b) procijenjene troškove uzrokovane poremećajima u lancu opskrbe koji dovode do kašnjenja i nemogućnosti pružanja ključnih usluga, smanjenja potrošnje građana i gubitka povjerenja javnosti;

c) procijenjene troškove uzrokovane učinkom na ulaganja, trgovinu i dugoročni gospodarski rast.

48. Kad je riječ o učinku koji bi incidenti mogli imati na društvene aktivnosti, države članice potiču se da procijene značaj poremećaja u vladinim aktivnostima na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini i poremećaja u aktivnostima privatnog sektora koji narušavaju opću sposobnost pružanja ključnih usluga, uključujući poremećaje u svakodnevnom životu.

49. Kad je riječ o učinku koji bi incidenti mogli imati na okoliš, države članice potiču se da uzmu u obzir:

a) procijenjenu štetu za ekosustave i dostupnost usluga ekosustava kako su definirane u članku 2. stavku 14. Uredbe 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća ([14]) o uspostavi okvira za olakšavanje održivog ulaganja;

b) učinak na kvalitetu zraka (koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, indeksi kvalitete zraka, promjene u vodenom ekosustavu), kvalitetu vodu (promjene koncentracije onečišćujućih tvari u vodi i moru, kvaliteta vode, utjecaj na ljudsko zdravlje, šteta za bioraznolikost), tlo (zemlja, krčenje šuma, urbanizacija, poljoprivreda, promjene u bioraznolikosti);

c) utjecaj na klimatske promjene, uključujući promjene u emisijama stakleničkih plinova;

d) pojavu akutnih ili kroničnih klimatskih rizika.

([14]) Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, (SL L 198, 22.6.2020., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

50. Procjena učinka koji bi incidenti mogli imati na okoliš trebala bi se temeljiti na sveobuhvatnom pristupu kojim se uzimaju u obzir izravni i neizravni učinci, kao i kratkoročne i dugoročne posljedice. Države članice potiču se da se oslanjaju na postojeće procjene utjecaja na okoliš ili provedu takve procjene, strateške procjene utjecaja na okoliš ili procjene životnog ciklusa.

51. Kad je riječ o učinku koji bi incidenti mogli imati na javnu sigurnost i zaštitu, države članice potiču se da uzmu u obzir:

a) učinke različitih vrsta incidenata i njihove posljedice na pružanje ključnih usluga, u smislu stupnja i trajanja, na dostupnost i učinkovitost vladinih službi posvećenih javnoj sigurnosti i zaštiti, kao što su policijske službe, vatrogasne službe, sudovi i zatvori, stopu kriminala, potencijal za društvene nemire zbog nemogućnosti pružanja ključnih usluga ili nestašice dobara ili promjene u percepciji sigurnosti i zaštite unutar zajednice;

b) učinak na dostupnost i djelotvornost sposobnosti za reagiranje državnih službi posvećenih javnoj sigurnosti i zaštiti.

52. Kako bi se procijenio učinak koji bi incidenti mogli imati na javnu sigurnost i zaštitu, države članice potiču se da koriste rezultate procjena rizika, prijetnji i ranjivosti, analize i mapiranje kriminala, planiranje i vježbe upravljanja kriznim situacijama te uključivanje dionika.

53. Kad je riječ o učinku koji bi incidenti mogli imati na zdravlje stanovništva, države članice potiču se da uzmu u obzir:

a) gubitak pristupa zdravstvenoj skrbi zbog kašnjenja u liječenju, nemogućnosti dolaska do medicinskih ustanova, nedostatka osoblja, nemogućnosti rješavanja izvanrednih stanja u području javnog zdravlja, pritiska na proizvodnju ili prekida proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda, osnovnih farmaceutskih pripravaka, medicinskih protumjera i medicinskih uređaja koji se smatraju važnima tijekom izvanrednog stanja u području javnog zdravlja, nestašice lijekova, posljedica za mentalno zdravlje, povećanog obolijevanja i smrtnosti (viša stopa kroničnih bolesti, širenje zaraznih bolesti, ozljede, smrtni slučajevi);

b) poremećaj lanca opskrbe hranom, poremećaj ili onečišćenje opskrbe (pitkom) vodom;

c) učinci na zdravlje ranjivih skupina (starije osobe, djeca, osobe s niskim prihodima, osobe s postojećim zdravstvenim poteškoćama).

54. Kako bi se procijenio učinak koji bi incidenti mogli imati na zdravlje stanovništva, države članice potiču se da provode nadzor javnog zdravlja usmjeren na praćenje izbijanja bolesti i promjena u stopi smrtnosti te praćenje stanja okoliša; ankete i intervjue s ciljem prikupljanja podataka o pristupu zdravstvenoj skrbi i iskustvima prikupljenim prije i nakon poremećaja; te geoprostornu analizu usmjerenu na identifikaciju ranjivih skupina i područja s ograničenim pristupom zdravstvenoj skrbi.

IV.4. **Tržišni udio subjekta na tržištu dotične ključne usluge ili ključnih usluga**

55. Tržišni udio odražava relativni položaj dobavljača na tržištu i općenito se temelji na prodaji ili kupnji relevantnih proizvoda na relevantnom zemljopisnom području. Općenito, i vrijednost prodaje ili kupnje, kao i količina prodaje ili kupnje, pružaju korisne informacije ([15]). Države članice potiču se i da konzultiraju statističke podatke specifične za sektor ili provedu istraživanja tržišta kako bi utvrdile tržišni udio subjekta.

([15]) Komunikacija Komisije – Obavijest Komisije o definiciji mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Unije (SL C, C/2024/1645, 22.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj), t. 105. – 107.

56. Kriterij tržišnog udjela uvijek bi trebalo razmatrati s drugim kriterijima jer nizak stupanj ovisnosti o ključnoj usluzi ili dostupnost alternativnih pružatelja usluga mogu znatno smanjiti značaj negativnog učinka. Ovisnost bi mogla biti glavni čimbenik u procjeni učinka tržišnog udjela jer se njome može objasniti koliko se društvo, određeni sektori ili drugi subjekti oslanjaju na određenu ključnu uslugu. Pri procjeni učinka tržišnog udjela, ovisnost pruža uvid u relativnu sistemsku važnost i ključnost uloge subjekta na tržištu za predmetnu ključnu uslugu ili usluge.

57. Poremećaj u pružanju ključnih usluga koje pruža subjekt s visokim tržišnim udjelom vjerojatno predstavlja veći potencijalni rizik od kaskadnih učinaka na pružanje drugih ključnih usluga, posebno ako se predmetna ključna usluga pruža u sektoru koji ima mnogo međuovisnosti s drugim sektorima, kao što su energetski ili prometni sektor. Negativni učinci incidenta koji utječe na pružanje ključne usluge subjekta s niskim tržišnim udjelom mogli bi biti znatni ako subjekt pruža jedinstvenu ili nezamjenjivu ključnu uslugu od koje sektor ovisi.

58. Što se tiče modela ili metodologija za procjenu tržišta, mogu se koristiti različite tehnike poslovne analize, poput Porter's Five Forces ([16]), analize SWOT ([17]), PESTLE ([18]), strategije segmentacije tržišta ([19]), mapiranje puta korisnika ([20]) i poslovnog modela Canvas ([21]).

IV.5. **Zemljopisno područje na koje bi incident mogao utjecati, uključujući sve prekogranične učinke**

59. Države članice potiču se da uzmu u obzir ranjivost povezanu sa stupnjem izolacije određenih vrsta zemljopisnih područja, kao što su otočne regije, udaljene regije ili planinska područja, u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (e) Direktive. Takve vrste zemljopisnih područja obično imaju posebne potrebe u pogledu osnovnih usluga i ograničene sposobnosti suočavanja s poremećajima.

60. Osim toga, za primjenu ovog kriterija mogu biti relevantni i drugi elementi:

a) izravan ili neizravan učinak incidenta na zemljopisno područje izraženo u površini;

b) izravan ili neizravan učinak incidenta na pogođeno područje, neovisno o tome je li riječ o lokalnom, regionalnom, nacionalnom ili prekograničnom;

c) obilježja zemljopisnog područja, kao što su kopno, zračni prostor, voda, urbano, ruralno ili šumsko područje.

61. Kako bi se procijenilo zemljopisno područje koje bi moglo biti pogođeno incidentom, države članice potiču se da provode terenska promatranja, prikupljaju podatke sa satelitskih i zračnih snimaka, koriste podatke iz popisa stanovništva, karte infrastrukture za prijenos energije, karte prometne infrastrukture, mreže za praćenje okoliša i baze podataka GIS-a ([22]).

([16]) Pristup za analizu konkurentskog okruženja industrije temeljen na pet čimbenika: natjecanje, novi sudionici na tržištu, dobavljači, kupci i zamjenski proizvodi.
([17]) Pristup za karakterizaciju unutarnjih i vanjskih snaga koje mogu stvoriti prilike ili rizike za organizaciju. U njemu se uzimaju u obzir prednosti i nedostaci organizacije te vanjske prilike i prijetnje.
([18]) U analizi PESTLE uzimaju se u obzir politički, gospodarski, društveni, tehnološki, pravni i okolišni čimbenici te se procjenjuju učinci tih vanjskih čimbenika na profitabilnost organizacije.
([19]) Tehnika podjele tržišta na određene segmente na temelju karakteristika i preferencija kupaca.
([20]) Tehnika za razumijevanje i vizualizaciju značajki i preferencija potrošača.
([21]) Tehnika za procjenu i vizualizaciju različitih ključnih elemenata poslovanja.
([22]) Mogućnosti geografskog informacijskog sustava (GIS) mogu se koristiti za utvrđivanje opasnosti i vizualizaciju mogućih učinaka koji bi proizašli iz incidenta. Korisni su i za osmišljavanje mjera ublažavanja i kapaciteta za otpornost kako bi se mogli nositi s mogućim učincima.

IV.6. **Važnost subjekta u održavanju dostatne razine ključne usluge, uzimajući u obzir raspoloživost alternativnih načina**

62. Taj je kriterij relevantan, među ostalim, u vezi s pružanjem usluga od životne važnosti, kao što su pitka voda, otpadne vode, energetika, zdravlje, proizvodnja i distribucija hrane te promet, uključujući usluge upravljanja prometom, jer bez ovih usluga gospodarstvo i društvo ne bi mogli funkcionirati. Pri procjeni važnosti subjekta za održavanje dostatne razine ključne usluge, države članice moraju, u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (f) Direktive, uzeti u obzir dostupnost mogućih alternativnih načina za pružanje te ključne usluge. U tom ih se kontekstu potiče da razmotre takvu alternativu u pogledu pristupačnosti, brzinu kojom se alternativa može koristiti, kvalitetu alternativne usluge i nastale dodatne troškove. Ako korisnici nemaju održivu alternativu za ključnu uslugu, negativni učinak općenito je veći bez obzira na broj korisnika na koje poremećaj utječe. Osim toga, trebalo bi razmotriti prirodu ključne usluge s obzirom na njezinu kritičnost, značajke i primarnu svrhu.

PRILOG

DOBROVOLJNI ZAJEDNIČKI PREDLOŽAK ZA IZVJEŠĆIVANJE

I. OPĆA RAZMATRANJA

U članku 5. Direktive propisuje se da države članice provedu procjenu rizika koja će se koristiti za svrhe utvrđivanja kritičnih subjekata u skladu s Direktivom.

U skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive, države članice moraju Komisiji dostaviti relevantne informacije o vrstama rizika utvrđenih nakon provedene procjene rizika i o njezinim rezultatima, po sektorima i podsektorima navedenim u Prilogu Direktive.

U članku 5. stavku 5. Direktive predviđa se da Komisija u suradnji s državama članicama izrađuje dobrovoljni zajednički predložak za izvješćivanje u svrhu postupanja u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive.

Iako je dobrovoljan, države članice potiču se da koriste ovaj predložak za izvješćivanje pri dostavljanju informacija u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive. Zajednički predložak za izvješćivanje namijenjen je za izvještavanje o svakom sektoru zasebno, a u sektorima koji imaju podsektore, i na razini podsektora. Na primjer, u energetskom sektoru s pet podsektora predložak za izvješćivanje koristio bi se pet puta.

Ovaj je predložak osmišljen za usklađeno prikupljanje pregleda informacija koje se smatraju relevantnima za izvješćivanje Komisije, neovisno o tome jesu li informacije povjerljive ili ne. Međutim, ako države članice odluče koristiti ovaj predložak kao osnovu za dijeljenje detaljnijih ili povjerljivih informacija, to bi se uvijek trebalo odvijati putem odgovarajućih komunikacijskih kanala.

Ovaj predložak ne treba smatrati smjernicama niti zamjenom za procjene rizika koje države članice trebaju provesti u skladu s člankom 5. Direktive.

II. SMJERNICE ZA ISPUNJAVANJE PREDLOŠKA

U prvom odjeljku, države članice trebale bi označiti vrste utvrđenih rizika koji bi mogli utjecati na pružanje osnovnih usluga za sektor i podsektor o kojem se izvještava. Ako se utvrde, može se označiti više vrsta rizika. Ako se utvrde, države članice trebale bi razmotriti mogućnost detaljnijeg pojašnjenja relevantne vrste rizika.

U drugom odjeljku, države članice trebale bi označiti popis ranjivosti i mogućih učinaka koji se smatraju relevantnima za kvalificiranje ishoda procjene rizika. Nadalje, pri izvješćivanju o ishodu, države članice trebale bi također dati cjelokupnu procjenu učinka poremećaja u pružanju ključnih usluga za sektor i podsektor o kojem se izvještava. Na kraju, države članice trebale bi razmotriti mogućnost detaljnijeg obrazlaganja odgovora u vezi s ishodom procjene rizika putem pisanog doprinosa.

U trećem odjeljku, države članice trebale bi razmotriti mogućnost dijeljenja dodatnih uvida u vezi s vrstama rizika identificiranim nakon procjene rizika i njihovim ishodima, putem pisanog doprinosa, koji se odnosi na metodološki pristup, uspješne primjere iz prakse ili naučene lekcije iz procesa procjene rizika. U tom kontekstu, procjena rizika shvaća se kao cjelokupni postupak utvrđivanja prirode i opsega rizika utvrđivanjem i analizom potencijalno relevantnih prijetnji, ranjivosti i opasnosti koje bi mogle dovesti do incidenta te evaluacijom mogućeg gubitka ili poremećaja u pružanju ključne usluge uzrokovanog tim incidentom, kako je definirano u članku 2. stavku 7. Direktive.

U četvrtom i posljednjem odjeljku države članice trebale bi razmotriti potrebu za dodatnim informacijama povezanima s njihovom obvezom izvješćivanja prema članku 5. stavku 4. Direktive putem dodatnog pisanog doprinosa.

PARAMETRI ZA IDENTIFIKACIJU	
Država članica:	
Nadležno tijelo:	
Izvještajno razdoblje:	
Sektor:	**Podsektor:**
☐ **Energetika**	☐ električna energija ☐ centralizirano grijanje i hlađenje ☐ ulje ☐ plin ☐ vodik
☐ **Promet**	☐ zračni promet ☐ željeznički promet ☐ vodeni promet ☐ cestovni promet ☐ javni prijevoz
☐ **Bankarstvo**	
☐ **Infrastrukture financijskog tržišta**	
☐ **Zdravstvo**	
☐ **Voda za piće**	
☐ **Otpadne vode**	
☐ **Digitalna infrastruktura**	
☐ **Javna uprava**	
☐ **Svemir**	
☐ **Proizvodnja, prerada i distribucija hrane**	
_____	_____

1. VRSTA UTVRĐENOG RIZIKA	
1.1.	**Prirodni rizici** ☐ Biološki (npr. zdravstveni rizici, epidemije, pandemije) ☐ Geofizički (npr. potresi, vulkanska aktivnost, klizišta) ☐ Hidrometeorološki (npr. ekstremni vremenski događaji, olujni vjetrovi, oborine, poplave, nestašica vode, suše, požari, toplinski valovi, valovi hladnoće) ☐ Izvanzemaljski (npr. sunčeve baklje) ☐ Ostali akutni ili kronični prirodni rizici povezani s klimatskim promjenama ili prirodnim okolišem (npr. porast razine mora, onečišćenje Pojasnite): **Rizici uzrokovani ljudskim djelovanjem** ☐ Kemijski ☐ Radiološki ili nuklearni ☐ Hibridni rizici ([1]) ☐ Sabotaža ☐ Rizici od terorizma (npr. korištenje eksploziva, talačke situacije)

	☐ Ostali kazneni delikti (npr. podmetanje požara, korupcija, provala, napad, vandalizam) ☐ Unutarnji rizici (npr. zle namjere, ljudska pogreška, nemar) ☐ Kibernetički rizici ☐ Vojni rizici ☐ Izravna strana ulaganja koja ugrožavaju sigurnost ili javni red ☐ Špijunaža kao priprema za druge rizike uzrokovane ljudskim djelovanjem (npr. nadzor bespilotnima letjelicama, krađa podataka) ☐ Društveni rizici (npr. neredi, štrajkovi) ☐ Ostali rizici uzrokovani ljudskim djelovanjem (pojasnite): **Tehnički/tehnološki rizici** ☐ Slučajni (npr. pogreška, kvar, neispravnost, sudar, izlijevanje opasnih tvari, zračenje) ☐ Strukturno propadanje (tj. propadanje fizičke infrastrukture tijekom vremena i pod pritiskom) ☐ Korištenje novih (digitalnih) tehnologija (npr. umjetne inteligencije) **Složeni rizici** ☐ Međusektorski rizici ☐ Prekogranični rizici ☐ Unutarsektorski rizici ☐ Ostali kaskadni rizici koji nastaju nakon poremećaja u pružanju ključne usluge (npr. tehnološke nesreće uzrokovane prirodnim nepogodama ([2]), svemirski otpad) ☐ Rizici specifični za sektor i podsektor (pojasnite): ☐ Ostalo (pojasnite):
	Pisani komentar...

([1]) Pojam „hibridne prijetnje" odnosi se na situaciju kad državni ili nedržavni akteri nastoje iskoristiti ranjivosti EU-a u svoju korist, koordiniranom primjenom kombinacije mjera (npr. diplomatskih, vojnih, gospodarskih, tehnoloških), ali bez službene objave rata. Ova se kategorija, prema definiciji, obično odnosi na više od jednog rizika i stoga bi trebala biti odabrana zajedno s ostalim rizicima, prema potrebi.

([2]) Tehnološki sekundarni učinci uzrokovani prirodnim opasnostima.

2. ISHOD PROCJENE RIZIKA

2.1.	**Ranjivosti** ☐ Međusektorske ovisnosti (u skladu sa sektorima navedenim u Prilogu Direktive) (pojasnite) ☐ Sektorske ili podsektorske ovisnosti (u skladu sa sektorima i podsektorima navedenim u Prilogu Direktive) (pojasnite) ☐ Ovisnosti o kategorijama subjekata (u skladu s kategorijama subjekata navedenih u Prilogu Direktive) (pojasnite) ☐ Ovisnosti o subjektima u drugim državama članicama (pojasnite) ☐ Ovisnosti o subjektima u trećim zemljama (pojasnite) ☐ Ovisnosti u lancu opskrbe ☐ Sigurnost i osviještenost zaposlenika ☐ Ranjivosti specifične za sektor i podsektor (pojasnite) ☐ Ostalo (pojasnite):
	Pisani komentar...
2.2.	**Potencijalni učinak značajnog incidenta koji uzrokuje poremećaje** ☐ Gospodarske aktivnosti (npr. financijska šteta/gubici, nezaposlenost, šteta za ugled, ograničenja izvoza, pad stranih ulaganja, smanjenje turizma) ☐ Društvene aktivnosti (npr. poremećaji u radu državnih tijela) ☐ Okoliš (npr. šteta za ekosustave, onečišćenje) ☐ Javna sigurnost (npr. učinak na hitne službe, raseljavanje, evakuacija) ☐ Sigurnost (npr. teritorijalni integritet, učinak na policijske službe, obranu) ☐ Zdravlje stanovništva (npr. bolesti, nedostatak osoblja, nestašica lijekova, medicinske opreme ili medicinskih protumjera)

	☐ Međunarodni odnosi i partnerstva ili diplomatski odnosi (npr. s trećim zemljama, međunarodnim organizacijama, trgovina) ☐ U predmetnom sektoru ili drugim sektorima navedenim u Prilogu Direktive ☐ Na stanovništvo (npr. smrt, ozljede) ☐ Na unutarnje tržište ☐ Na ključne usluge prema ili u šest ili više država članica ☐ Učinak specifičan za sektor i podsektor (pojasnite) ☐ Ostalo (pojasnite):
	Pisani komentar...
2.3.	**Ozbiljnost incidenta koji uzrokuje poremećaje** ☐ Relativno neznatan ☐ Blag ☐ Umjeren ☐ Vrlo ozbiljan ☐ Krajnje ozbiljan
	Pisani komentar...

3. DODATNI UVIDI POVEZANI S VRSTOM UTVRĐENIH RIZIKA I REZULTATI PROCJENE RIZIKA	
3.1.	**Metodološki pristup**
	Pisani komentar...
3.2.	**Najbolji primjeri iz prakse**
	Pisani komentar...
3.3.	**Stečena iskustva**
	Pisani komentar...

4. DODATNE INFORMACIJE	
4.1.	*Pisani komentar...*